

5.Окорочков А. В. СССР в борьбе за мировое господство. М.: Яуза: Эксмо, 2009. — 448 с

REFERENCES

1. Lavrenov S. Ya., Popov IM The Caribbean crisis: the world on the brink of catastrophe // The Soviet Union in Local Wars and Conflicts. М.: Astrel, 2003. S. 213-289.
2. Dobrynin A.F. Functionally confidential. Ambassador to Washington under six US presidents (1962-86). М.: The author, 1996. 688 p.
3. Mikoyan S.A. Anatomy of the Caribbean Crisis. Ed. Academia, 2006.
4. Feklisov A.S. The Caribbean-nuclear missile crisis / Kennedy and the Soviet agency. М.: Exmo: Algorithm, 2001. 304 p. Сс. 234-263.
5. Okorokov A.V. of the USSR in the struggle for world domination. М.: Jauza: Exmo, 2009. 448 p.

УДК 94:327](73:4)"1935/1937"

Ільченко Ярослав,
магістрант ННІ історії та філософії
СумДПУ імені А.С. Макаренка,
м. Суми, Україна

ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА США ПІСЛЯ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ «ПРО НЕЙТРАЛІТЕТ» (1935 – 1937 рр.)

Стаття присвячена дослідженню динаміки європейської політики США після прийняття Конгресом закону «Про нейтралітет» 31 серпня 1935 р. до травня 1937 р., коли відбулася остання пролонгація терміну дії закону.

Ключові слова: нейтралітет, Ф. Д. Рузвельт, європейська політика США.

Ільченко Я.О. Европейская политика США после принятия закона «О нейтралитете» (1935 – 1937 гг.). В статье анализируется динамика европейской политики США после принятия Конгрессом закона «О нейтралитете» 31 августа 1935 г. до мая 1937 г., когда произошла последняя пролонгация срока действия закона.

Ключевые слова: нейтралитет, Ф. Д. Рузвельт, европейская политика США.

Ilchenko Ya. O. The foreign policy of USA in Europe after the adoption of «The Neutrality Acts» (1935 - 1937). The article analyzes the dynamics the foreign policy of USA in Europe after the adoption of «The Neutrality Acts» by Congress on August 31, 1935 until May 1937, when the law was extended last.

Key words: F. D. Roosevelt, a neutrality, the foreign policy of USA in Europe.

У 1935 р. Конгрес, під тиском американської громадської думки довів до логічного і радикального кінця процес політичної ізоляції США від Європи, який почався після Версая. Ухвалення закону «Про нейтралітет» зробило дуже великий вплив на розвиток передвоєнної зовнішньої політики США. Особливо це стосувалося європейської політики Сполучених Штатів. Аж до вступу в Другу світову війну закон «Про нейтралітет» залишався тим фундаментом, на якому будувалася вся зовнішньополітична стратегія найбільшої західної держави в цей відповідальний період [1, С. 42].

Серед великої групи американських істориків утвердилася думка, що Рузвельт і його оточення, будучи прихильниками колективних дій на міжнародній арені, виявилися в середині 1930-х рр. «бранцями» ізоляціоністської громадської думки. Саме тому президент так і не зміг здійснити весь комплекс розроблених ним ідей щодо приборкання агресора.

Варто зазначити, що ще 11 січня 1933 р. Рузвельт висловлювався на користь надання президенту повноважень вводити ембарго на продаж зброї агресорам. У березні, відразу після його вступу на посаду президента, в Конгрес була направлена відповідна резолюція. 5 квітня К. Голл попросив главу комітету у закордонних справах Палати представників С. Макрейнольдса постаратися провести резолюцію в початковій формі, без поправок: «Адміністрація більше не повинна залишатися нездатною приєднатися до урядів інших держав в справі запобігання поставкам зброї для її використання в міжнародному конфлікті. Введення цього законодавства посилює наші позиції і дозволило б нам більш ефективно співпрацювати з іншими державами, заради збереження миру в усьому світі» [3, с. 119]. Держсекретар і інші інтернаціоналісти прагнули до такого нейтралітету, який не обмежував би свободу дій президента, дозволив би підтримати своїми діями сформовану рівновагу сил, не допустити надмірного посилення держав, які намагалися силою переділити світ.

17 квітня 1933 р. Палата представників більшістю (254 проти 109) прийняла більш, що дозволяв президенту вводити ембарго на експорт зброї і стратегічної сировини в будь-яку країну, що загрожувала вчинити або вчинила акт агресії [5, с. 86] Але всі надії на прийняття резолюції були розсіяні ізоляціоністами в комітеті Сенату у закордонних справах. 25 травня сенатор Х. Джонсон вніс поправку, яка вимагала застосування ембарго не тільки до агресора, але до всіх учасників конфлікту. Глава комітету Сенату у закордонних справах К. Піттмен повідомив Рузвельту, що комітет не прийме резолюцію без поправки Джонсона. К. Голл і більшість співробітників Держдепартаменту виступали проти цієї поправки. Держдепартамент відстоював принцип вільного ембарго, яким би було надано президенту можливість

маневрування в залежності від змін міжнародної обстановки. 27 травня Голл написав президенту: «Якщо остаточне рішення вами ще не прийнято, то я пропоную дотримуватися початкового варіанту резолюції, оскільки пропозиція Піттмена прямо суперечить позиції Девіса на конференції з роззброєння» [4, с. 125]. Рузвельт погодився з Голлом, вирішивши почекати до наступної сесії. 29 травня резолюція була відкликана.

У щорічному зверненні до Конгресу, 3 січня 1934 р., Рузвельт зазначив, що «США не можуть взяти участь в політичних справах європейських держав, але готові співпрацювати в здійсненні практичних заходів, спрямованих на негайне скорочення озброєнь...» [5, с. 65].

На початку 1935 р. американська громадськість була глибоко стурбована серйозною європейською кризою і її можливими наслідками для безпеки США. Багато американців усвідомлювали цю загрозу ще з осені 1933 р., з моменту виходу Німеччини з конференції з роззброєння. У той же час і в вищих ешелонах влади залишалися ті, хто як і раніше вважав інакше. К. Піттмен відзначав 25 березня, після введення загальної військової повинності в Німеччині, що США ніяк не запіває криза в Європі [4, с. 69].

До літа 1935 р. більшість дискусій з питання нейтралітету отримали свій розвиток. До Конгресу було внесено до двох десятків законопроектів, які передбачали те чи інше обмеження експорту американської зброї до воюючих країн. У центрі обговорення порушувалося питання про дискредитаційне законодавство, яке давало б президенту можливість визначати, коли і проти кого застосовувати статтю про ембарго. Опоненти цього варіанту законодавства вбачали в ньому неможливість співпраці з іншими країнами в справі запобігання агресії, а загрозу залучення США в нову світову війну.

31 липня 1935 р. Держдепартамент вніс до Сенату коротку резолюцію про нейтралітет, яка надавала президенту свободу дій, залишаючи за ним право застосовувати статтю закону про ембарго на експорт зброї на власний розсуд. 7 серпня комітет Сенату відкинув її більшістю голосів. Комісія Дж. Ная зажадала негайного прийняття законодавства «Про нейтралітет», вказуючи на тривожні повідомлення про близькість війни Італії з Ефіопією. Члени комісії наполягали на тому, щоб закон носив мандатний характер, так як надання президенту права застосовувати ембарго проти однієї з воюючих сторін може привести США до участі в санкціях Ліги націй, а це, в свою чергу, може втягнути Сполучені Штати у війну.

31 серпня Рузвельт підписав резолюцію і виступив із заявою: «Я схвалив дану резолюцію, - зауважив президент, - так як вона служить виразом чіткого бажання адміністрації і народу США уникнути будь-якої дії, що може втягнути нас у війну. Це прекрасна мета, і резолюція буде сприяти її досягненню». Однак, Рузвельт підкреслив: «Історія сповнена непередбачених подій, які вимагають деякої гнучкості в діях. Можна уявити собі ситуації, в яких абсолютно негнучкі положення першого розділу даного Акту можуть створити ефект, протилежний передбачуваному. Іншими словами, ці негнучкі положення можуть втягнути нас у війну замість того, щоб утримати поза нею.» [2, С. 46]. Таким чином, президент заперечував проти обов'язкового ембарго, але не проти політики нейтралітету в цілому. Адміністрація схвалювала «спільну мету» законодавства. Саме тому закон, спочатку тимчасовий, в подальшому був продовжений (лютий 1936 р.), а потім навіть розширений (січень і травень 1937 р.).

Не можна не звернути уваги на те, що торжество ізоляціонізму в США розглядається деякими дослідниками як одна з основних причин політики «умиротворення» агресора, яку стали проводити Англія і Франція. Британський історик П. Кеннеді стверджує, що саме ізоляціонізм США змусив Великобританію стати на шлях «умиротворення» Німеччини [4, с. 159].

На наш погляд, Лондон і Париж не розраховували на можливість безпосереднього втручання Вашингтона в європейську ситуацію і діяли на основі цих міркувань. Але вважати ізоляціонізм США основною причиною «умиротворення» нам здається не зовсім вірним.

Суперечливість законодавства «Про нейтралітет» з усією очевидністю проявилася під час війни Італії з Ефіопією. Держдепартамент був добре поінформований про претензії Італії та підготовку до вторгнення в цю країну. Військовий аташе США в Італії Дж. Піллей писав в Держдепартамент 29 серпня 1934 р., більш ніж за рік до війни: «Генштаб італійської армії розробляє плани військового підкорення Ефіопії. Витрати для майбутньої операції оцінюються в 2 мільярди лір або 17 300 тис. дол.». 8 лютого 1935 р. посол США в Римі Б. Лонг направив Рузвельту розгорнуту доповідь про тривожне становище в Ефіопії і військові приготування Італії [1, С. 44].

3 липня імператор Ефіопії Хайле Селассіє I звернувся до американської адміністрації з проханням розглянути можливі засоби, міццю яких можна було б забезпечити дотримання Італією зобов'язань по пакту Бріана-Келлога [6, с. 45].

5 липня в відповідній ноті Голл писав, що адміністрація США, зацікавлена в збереженні миру в усьому світі, задоволена тим, що Ліга Націй в інтересах мирного врегулювання звернула увагу на цей конфлікт, і сподівається, що вона прийме рішення, яке задовольнить обидві сторони [3, с. 64].

В Італії таку відповідь сприйняли як відмову Сполучених Штатів від будь-якого втручання в ситуацію. Італо-ефіопський конфлікт сам по собі не торкався істотно інтересів США, про що Рузвельт прямо заявив пресі в кінці липня. Проте, перспектива війни змусила президента і його радників звернути більшу увагу на Європу.

Незабаром після підписання закону «Про нейтралітет» Голл заявив: «Америка не повинна цілком концентруватися на засобах збереження нейтралітету і залишати поза увагою інші конструктивні методи. Наші

власні інтереси і наш обов'язок великої держави полягає в тому, щоб забути, що ми повинні сидіти склавши руки і спостерігати за розвитком агресії з почуттям власної безпеки і самовдоволення, в той час як за допомогою нашого впливу ми можемо запобігати або зменшити загрозу війни» [5, с. 129]

17 вересня в листі до полковника Хауза Ф. Рузвельт засудив тих законодавців, які вважають за можливе для США залишитися в стороні в той час, коли європейська цивілізація готова погубити себе у братовбивчій війні [4, с. 57]

3 жовтня Італія напала на Ефіопію без оголошення війни. Вже через 2 дні США ввели в дію закон «Про нейтралітет». Відповідна прокламація про введення ембарго на вивезення з США в Ефіопію і Італію зброї, боєприпасів і знарядь війни була підготовлена заздалегіть і схвалена Рузвельтом. «Держдепартамент хотів почекати, поки Ліга Націй визначить своє ставлення до конфлікту, але Рузвельт не хотів про це й чути», - записав у щоденнику радник президента Г. Гопкінс [6, с. 190]. Ймовірно, він хотів показати ізоляціоністам, що адміністрація проводить незалежну політику і не має наміру діяти єдиним фронтом з Лігою Націй.

7 жовтня Рада Ліги Націй визнала Італію агресором і заявила про необхідність застосування до неї фінансових та економічних санкцій. Адміністрація США рішуче відкинула пропозицію Ліги Націй про участь в обговоренні питання про санкції. К. Голл 9 жовтня направив відповідну інструкцію американському послу в Женеві.

19 жовтня Ліга Націй прийняла рішення накласти ембарго на ввезення зброї до Італії, заборонити імпорт італійських товарів, не допускати експорт в Італію деяких видів сировини, не надавати їй позик і кредитів. Система санкцій відразу виявила свою неспроможність. В Італію заборонялося ввозити олово, нікель і каучук, але ембарго не поширювалося на нафту, вугілля, мідь, бавовну і шерсть. К. Голл зізнавався згодом: «Якщо б були застосовані тотальні санкції, Муссоліні можна було відразу зупинити» [5, с. 120]. Але ні уряди Англії і Франції, ні адміністрація Рузвельта на це не пішли. Ввезення другорядних матеріалів і пального з США в Італію і її колонії зросло, а Ефіопії Сполучені Штати нічого не продавали.

Рузвельт і Голл були особливо занепокоєні тим, що Італія отримує нафту з США. Якщо середньомісячна вартість американського експорту нафтопродуктів в Італію і Італійську Африку протягом 1932-1934 рр. оцінювалася в 480 тис. дол., то в жовтні 1935 року вона склала 1 184 тис., в листопаді - 1684 тис., в грудні - 2674 тис. [6, с. 149]

15 листопада К. Голл заявив: «Такі товари, як нафта, мідь, вугілля, сталь - є важливими ресурсами, експорт яких для військових цілей значно збільшився за останній час. Така торгівля прямо суперечить політиці уряду США і загальному духу закону «Про нейтралітет» [6, с. 153]. Незважаючи на цю заяву, експорт військових матеріалів до Італії продовжував зростати.

У щорічному посланні Конгресу 3 січня 1936 р. Рузвельт вперше ґрунтовно зупинився на зовнішньополітичних питаннях, попереджаючи про небезпеку для миру в світі у зв'язку з подіями в Європі. Він вказав, що в світі все більш помітні явні тенденції до агресії, зростання озброєнь, нетерпимість. У цій обстановці вже присутні багато елементів, які ведуть до трагедії загальної війни [2, С. 46].

Дискусії в Конгресі по законодавству «Про нейтралітет» почалися негайно після відкриття сесії в січні 1936 р. і досягли свого піку в лютому. Адміністрація наполягала на більш гнучкому законодавстві, щоб була можливість співпрацювати з іншими країнами для запобігання або зменшення лих війни.

Законодавці усвідомлювали необхідність прийняття швидкого рішення, але подолати розбіжності прихильників і противників мандатного законодавства було нелегко. Основна відмінність в підходах до концепції нейтралітету знайшла відображення в двох законопроектах, представлених в лютому групами Піттмена-Макрейнольдса і Ная-Кларка-Меверіка.

Перша група пропонувала надати значні дискредитаційні права президенту - перш за все у визначенні нації-агресора. Друга група виступала за жорстке мандатне законодавство. В результаті було вирішено продовжити дію закону «Про нейтралітет» до 1 травня 1937 р, внісши в нього три поправки: про заборону позик і кредитів воюючим країнам; про обов'язкове поширення ембарго на країни, що опинилися втягнутими в уже триваючу війну; про вилучення з-під дії закону латиноамериканських країн, якщо якась із них опиниться в стані війни з неамериканськими державами. По суті, це виключало Західну півкулю з-під дії закону «Про нейтралітет». Поставки стратегічної сировини передбачалися лише на рівні, досягнутому до війни. Закон був підписаний Рузвельтом 29 лютого [6, с. 209].

Міжнародна обстановка в середині 1930-х рр. відрізнялася винятковою запутаністю і рухливістю. У цій атмосфері виробити довгострокову лінію поведінки на міжнародній арені було непросто, і ізоляціонізм, з акцентом на збереженні свободи рук, виглядав явно краще ідей інтернаціоналістів.

Особисті папери президента за 1936 р. відображають його зростаючу стурбованість тим, що ситуація за кордоном може в будь-який момент перерости у світову війну. Рузвельт і Голл бачили недосконалість закону і необхідність доповнення морального ембарго на зброю обмеженням торгівлі стратегічною сировиною, розширенням повноважень президента в регулюванні торгівлі. Але двомісячні дебати в Конгресі з цього питання завершилися перемогою ізоляціоністів.

Реалізація прагнення Рузвельта використовувати вплив США в справі збереження миру і стабільності в Європі була можлива на той момент лише шляхом підтримки колективних зусиль європейських країн, без офіційного вступу в Лігу Націй і прийняття на себе політичних зобов'язань [4, с. 140].

В той час як в США зростала хвиля ізоляціонізму, і американська громадська думка висловлювалася одностайно проти втручання в події Старого Світу, в Європі набирала обертів гонка озброєнь. У березні 1935 р. Німеччина ясно продемонструвала всьому світові свій намір переозброюватися, не рахуючись з думкою інших держав. Американське посольство в Берліні передавало в Париж через французького посла А. Франсуа-Понсе, що адміністрація Рузвельта хотіла б, щоб Європа зробила енергійні узгоджені дії проти Німеччини.

Вашингтон виступав за врегулювання ситуації європейськими державами, без прямого втручання США, тому Держдепартамент і президент були стурбовані розбіжностями між Англією і Францією з питання про ставлення до німецького переозброєння. Увагу адміністрації було зосереджено на переговорах Англії, Франції та Італії, на яких повинна була обговорюватися можливість застосування санкцій до Німеччини. Особливий інтерес проявляв до переговорів Франклін Рузвельт [5, с. 130].

На початку червня 1935 р. в Лондоні почалися переговори представників Англії та Німеччини щодо військово-морського угоди. Й. Ріббентроп був призначений главою німецької делегації в ранзі Надзвичайного і повноважного посла. На першому ж засіданні він висунув в якості необхідної умови бажане фюрером співвідношення британського і німецького військових флотів - 100:35. Він був готовий почати переговори лише в тому випадку, якщо англійці заздалегідь дадуть офіційну згоду задовольнити цю вимогу. Через кілька днів згоду британської сторони було отримано. США офіційно схвалили угоду.

20 червня 1935 р. Держдепартамент повідомив посла в Парижі, що адміністрація підтримала Великобританію, оскільки висновок європейськими державами морського договору відповідає інтересам Вашингтона [3, с. 165]. Однак особисті симпатії Рузвельта зовсім не були на боці англо-німецької угоди. Президент не міг повірити, що Англія пішла на односторонні поступки Гітлеру. Посол Р. Бінгхем пояснював президенту, що кабінет Макдональда не хотів упустити можливості для угоди з Німеччиною, але Рузвельт не приймав логіки британців: на його думку, Великобританія зробила серйозну помилку. Рузвельт негайно вжив заходів: 2 липня він повідомив міністру військово-морських сил США Клоду Суонсону про те, що схвалює програму будівництва 12 есмінців, 6 підводних човнів і 1 лінкора.

3 літа 1936 р. епіцентр міжнародної напруженості перемістився на Піренейський півострів. У ніч на 18 липня радіостанція міста Сеута (Іспанське Марокко) передала в ефір знамените повідомлення: «Над всією Іспанією безхмарне небо. Ніяких новин». Ці слова послужили сигналом до початку заколоту в Іспанії проти законно обраного уряду Народного фронту. 2 серпня французький прем'єр-міністр Л. Блюм запропонував всім європейським державам і США заборонити поставки озброєнь до Іспанії і строго дотримуватися принципу «невтручання».

Керівництво США отримувало інформацію про німецьку інтервенцію в війну. Міністр внутрішніх справ США Г. Ікес стверджував, що без італійської та німецької допомоги заколотники були б уже розгромлені. Посол США в Іспанії К. Бауерс підкреслював: «Смішно вважати війну громадянською. Іспанський уряд зараз воює з Італією і Німеччиною ... Це війна, спрямована на руйнування демократії в Іспанії». Такий розвиток подій, на думку У. Додда, становив серйозну небезпеку для США [4, с. 145].

Коли в Держдепартамент подзвонив іспанський посол і попросив засудити німецькі дії, Голл відповів, що США з самого початку конфлікту дотримуються свого незалежного курсу і продовжать це робити. Перш за все, адміністрація зацікавлена в тому, щоб залишитися поза війною. Таким завуальованим чином держсекретар відмовився задовольнити прохання посла.

Політика Держдепартаменту по відношенню до громадянської війни в Іспанії найповніше розкриває слабкі сторони зовнішньополітичного курсу адміністрації. К. Голл зізнався, що Держдепартамент часто отримував інформацію від Бауерса про те, що Німеччина і Італія надають допомогу Франко [6, с. 353]. Проте президент і держсекретар вважали, що необхідно проводити політику «невтручання».

У грудні 1936 р. власник «Вімалерт Компані» Р. Кьюз звернувся до Держдепартаменту за ліцензією на продаж республіканському уряду літаків та іншого військового спорядження на суму в 2277 тис. дол. Не маючи законних підстав для відмови, 28 грудня Держдепартамент видав ліцензію. Але вже на наступний день Рузвельт на прес-конференції засудив вчинок Кьюза як «непатріотичний» і зажадав, щоб Конгрес вніс доповнення до закону «Про нейтралітет», поширивши його дію і на випадок громадянської війни. Відповідна резолюція була 6 січня 1937 р. внесена на розгляд Конгресу. Демократ з Кентуккі Е. Крилл закликав схвалити її та не заважати Німеччині і СРСР довести боротьбу до кінця [6, с. 400].

У той же день 81 з 96 сенаторів проголосували за прийняття резолюції, тільки 1 людина проголосувала проти в Палаті представників. Директор Інституту громадської думки в США Дж. Геллап відзначав, що Конгрес точно слідував настроям народу, коли прийняв рішення заборонити військові поставки будь-якій стороні у Іспанії.

8 січня білль став законом. Він зрівняв в правах невизнаних заколотників і законний уряд Іспанії. Всі раніше видані ліцензії на експорт зброї до Іспанії оголошувалися недійсними. Франко з вдячністю заявив:

«Президент Рузвельт діяв як справжній джентльмен. Законодавство «Про нейтралітет», швидкість, з якою воно було прийнято і приведені в дію, - це жест, який ми, націоналісти, ніколи не забудемо» [3, с. 49].

2 лютого 1937 р. понад 30 членів Палати представників виступили з заявою, запропонувавши доповнити резолюцію від 8 січня положенням, яке розповсюджувало б ембарго на Німеччину, Італію та Португалію, через які йшло постачання зброєю заколотників. Дж. Най справедливо вказував на те, що офіційні відмовки адміністрації про відсутність стану війни з цими країнами непереконаливі, оскільки в історії було чимало прикладів ведення воєн без оголошення - наприклад, конфлікт Італії та Ефіопії.

У травні 1937 р. Конгрес США прийняв третій (безстроковий) закон «Про нейтралітет». Він надавав президенту право дозволяти продаж військових матеріалів воюючій стороні за готівковий розрахунок і з доставкою на своїх судах. Закон обернувся проти Іспанської республіки, яка не мала ні валюти, ні необхідних суден і палива. Зате заколотники протягом усієї війни практично безперервно отримували з-за океану нафту і пальне, вантажівки і кредити.

Італо-ефіопський конфлікт і громадянська війна в Іспанії чітко показали, що законодавство «Про нейтралітет», незважаючи на всі його національні особливості, привнесені ідеологією ізоляціонізму, спочатку містило в собі елемент союзницьких відносин з європейськими демократіями в обраній ними політиці «умиротворення» агресора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурова Т.Т. Обсуждение американским конгрессом Законодательства о нейтралитете 1937 г. // Вопросы всеобщей истории и историографии. Томск, 1979. С. 41-48.
2. Международные отношения накануне второй мировой войны. Санкт-Петербург, 1993. С. 38-51.
3. Егорова Н.И. Изоляционизм и европейская политика США (1933-1941). Москва, 1995. 235 с.
4. Моховикова Г.В. Внешнеэкономическая политика Рузвельта в Европе в 1930-е гг. Новгород, 1995. 169 с.
5. Наджафов Д.Г. Нейтралитет США 1935-1941. Москва: Наука, 1990. 212 с.
6. Уткин А.И. Дипломатия Рузвельта. Свердловск, 1990. 543 с.

REFERENCES

1. Burova TT Discussion of the American Congress on the Neutrality Legislation of 1937 // Questions of universal history and historiography. Tomsk, 1979. S. 41-48.
2. TV Vakhrameeva Demarche of President FD Roosevelt in relation to Great Britain (1936-1937) // International relations on the eve of the Second World War. St. Petersburg, 1993. pp. 38-51.
3. Egorova NI Isolationism and US European Politics (1933-1941). Moscow, 1995. 235 p.
4. Mokhovikova GV Roosevelt's Foreign Economic Policy in Europe in the 1930s Novgorod, 1995. 169 p.
5. Najafov DG US Neutrality 1935-1941. Moscow: Science, 1990. 212 p.
6. Utkin AI Roosevelt's diplomacy. Sverdlovsk, 1990. 543 p.

УДК 94:327](73:(4-15))”1940/1950”

Ювко Єгор,
магістрант ННІ історії та філософії
СумДПУ імені А.С. Макаренка,
м. Суми, Україна

ПЛАН МАРШАЛЛА ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОЛІТИКИ ВПЛИВУ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ НА КРАЇНИ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ У 1940-1950 Р.Р.

Стаття присвячена висвітленню подій втілення в життя Плану Маршала – програми економічної допомоги країнам Європи від Сполучених Штатів Америки.

Ключові слова: План Маршала, НАТО, Організація Варшавського договору, експансія, економіка

Ювко Е.Ю. *План Маршалла как элемент политики влияния США на страны Западной Европы в 1940-1950 г. Статья посвящена изучению событий воплощения в жизнь Плана Маршалла – программы экономической помощи странам Европы от США, после Второй мировой войны.*

Ключевые слова: План Маршалла, НАТО, Организация Варшавского договора, экспансия, экономика

Yuvko Egor. *Marshall's plan as an element of policy influence of United States on the Western Europe in 1940-1950. Article is devoted research US influence on the post-war world and economic assistance for Western Europe*

Key words: Marshall's plan, NATO, Warsaw Treaty Organization, expansion, economy.

Друга Світова війна стала конфліктом, який довершив поляризацію світу на два визначені полюси, або ж дві, які з одного боку очолював Радянський Союз, зі створеними підконтрольними структурами – головним чином – Організація Варшавського Договору, та Сполучені Штати Америки, під егідою яких було утворено НАТО – Північно Атлантичний альянс. Взаємодія цих структур відбувалася головним чином у військовій та економічній сферах. Саме кінець 1940 х. р.р. став періодом найбільшої економічної взаємодії, та економічної